

رام-۴۹

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

هفدهم اردیبهشت

هفدهم اردیبهشت در تاریخ ایران زمین با رخدادهای ریز و درشتی قرین بوده که اغلب در حاشیه‌ی روندهایی بزرگتر قرار می‌گرفته‌اند. در ۳۵۱ میلادی پس از ورود کنستانتیوس گالوس به انطاکیه و تلاش برای تثبیت قدرت رومیان در سوریه‌ی امروزی، یهودیان در فلسطین به هواداری از ساسانیان سر به شورش برداشتند. در ۲۱۲ هجری خورشیدی ابن هشام مورخ مشهور و نویسنده‌ی سیره‌ی رسول‌الله درگذشت.

پیرو خان و سردار اسعد

در دوران جدید به سال ۱۲۸۸ سپاهیان مشروطه‌خواه زیر فرمان پیرو خان ارمنی و سپهدار تنکابنی تا نزدیک قزوین پیشروی کردند و در عمل شکست مستبدان را محرز ساختند. حزب ترقی‌خواه لیبرال هم در همین روز با رهبری عزالممالک، لواءالدوله و شیخ محمدعلی بهجت تاسیس شد. دو سال بعد در ۱۲۹۰ مورگان شوستر امریکایی که برای سر و سامان دادن به وضع مالی ایران استخدام شده بود، به اتفاق شانزده نفر از همکاران خود

وارد تهران شد. بعد از آن در ۱۲۹۹ وقتی بلشویکها با شعارهای ضد استعماری و فریبده در روسیه به قدرت رسیدند در چنین روزی طی عهدنامه‌ی استقلال گرجستان را به رسمیت شمردند. اما این کارشان برای آن بود که فرصتی برای گرد آوردن سرباز داشته باشند. چون شش ماه بعد عهد شکنی کرد و ارتش سرخ به گرجستان حمله برد و خاک قفقاز را به توبره کشید. ده سال بعد (۱۳۰۹) فاجعه‌ی خفیفتری رخ داد و زلزله‌ی شدید سلماس کل این منطقه را ویران ساخت و به مرگ سه هزار تن انجامید. این تلفات نسبت به شدت زمین لرزه و ویرانیهای به بار آمده به نسبت کم بود و دلیلش آن بود که پیش‌لرزه‌ای مردم را هشیار ساخت و باعث شد شب را بیرون از خانه بخوابند و از فرو ریختن خانه‌هایشان جان سالم به در ببرند.

زلزله‌ی سلماس

در ۱۳۲۹ در چنین روزی جسد رضا شاه به ایران انتقال یافت و در شهر ری مدفون شد. در ۱۳۴۹ با حکم مجلس شورای ملی سازمان اسناد ملی ایران تاسیس شد، و در ۱۳۶۰ زندان «دوله‌تو» در کردستان که در آن تعدادی از رزمندگان ایرانی به دست حزب دمکرات و کومه‌له زندانی شده بودند، توسط هواپیماهای عراقی بمباران شد و بیشتر زندانیان در این میان کشته شدند.

در سطح جهانی هم این روز با رخدادهایی به همین اندازه متنوع مصادف بوده است. یکی از گرانیگاه‌های حوادث هفدهم اردیبهشت فرانسه بوده است. چون در ۸۰۸ در همین روز بود که ژاندارک با وجود زخمی شدن محاصره‌ی اورلئان را شکست و در جنگ پیروز شد. جالب آن بیش از دو قرن بعد درست در همین روز (در ۱۰۹۷) شهر نیواورلئان تاسیس شد. در این میان هم به سال ۱۰۰۳ لویی هفدهم ساخت کاخ ورسای را آغاز کرد. هفدهم اردیبهشت در ضمن با واکنش مردم و ستیزشان با نیروهای اشغالگر استعماری هم تقارنی دارد. در ۱۱۴۲ پونتیاک رهبر سرخپوستان برای پس گرفتن منطقه‌ی دیترویت با انگلیسی‌ها وارد جنگ شد و در ۱۳۳۳ جنگ معروف دین بین فو در هندوچین میان ویتنام و فرانسه پایان یافت که طی آن ویتنامی‌ها بر قوای استعماری پیروز شدند.

زندان دوله‌تو

این روز در ضمن با رخدادهای دینی غیرعادی هم پیوند خورده است. در چنین روزی به سال ۱۱۷۳ خورشیدی روبسپیر دین «وجود اعلی» را به عنوان مذهب رسمی کشور در کنوانسیون ملی به حاضران عرضه کرد که شکلی روشنفکرانه از پرستش عقل و خرد محسوب می‌شد. در دوران معاصر ما پاپ جان پل دوم در ۱۳۷۸ به رومانی سفر کرد و پس از نهمصد سال نخستین پاپی شد که به قلمروی ارتدوکس وارد می‌شد. در ۱۳۸۳ افراطیون اسلام‌گرا یک بازرگان آمریکایی به نام نیک برگ را گردن زدند و فیلمش را در اینترنت پخش کردند. و این نخستین اثر از این دست بود. در ۱۳۸۶ هم باستان‌شناسان اسرائیلی مقبره‌ی هیروود بزرگ را در جنوب اورشلیم کشف کردند و به این ترتیب این سیاستمدار زیرک ادومی که گرایشی ضدیهودی هم داشت و دست‌نشانده‌ی رومیان بود را همچون نمادی از افتخار یهودیان باستان مرکز تبلیغ قرار دادند.

رخدادهای فرهنگی و اجتماعی هم در این روز فراوان رخ داده است. در ۱۲۰۳ نخستین نسخه از سمفونی نهم بتهوون در وین به اجرا در آمد و آهنگساز ناشنوا که پشت به مردم و رو به اعضای ارکستر خود داشت، تنها وقتی اجرا پایان یافت و به سمت مردم بازگشت، متوجه شد که مخاطبان مشتاقش به افتخارش برخاسته‌اند و دست می‌زنند. حدود هفتاد سال بعد در ۱۲۷۴ الکساندر استپانویچ پوپوف در سن پترزبورگ اختراعش را به جامعه‌ی علمی عرضه کرد، که شکلی ابتدایی از گیرنده‌ی رادیویی بود. بر همین مبنا در دوران شوروی با قدری تحریف تاریخ این روز را روز رادیو می‌نامیدند و این ابزار را اختراعی روسی قلمداد می‌کردند. طی سالهای اخیر هم در ۱۳۷۷ مرسدس بنز شرکت کرایسلر را خرید و این بزرگترین ادغام شرکتها در تاریخ محسوب می‌شد؛ و در ۱۳۷۹ ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه شد.

زادگان هفدهم اردیبهشت عبارتند از دیوید هیوم فیلسوف (۱۰۹۰)، یوهان برامس آهنگساز (۱۲۱۱)، پیوتر ایلیچ چایکوفسکی موسیقی‌دان (۱۲۱۹)، رابیندرانات تاگور ادیب (۱۲۴۰)، یوسپ بروز تیتو رهبر کمونیست‌های یوگسلاوی (۱۲۷۰)، گری کوپر هنرپیشه‌ی آمریکایی (۱۲۸۰) و اوا پرون سیاستمدار و هنرپیشه‌ی آرژانتینی (۱۲۹۸).

در میان ایرانیان فریدون رهنما ادیب و منتقد ادبی در ۱۳۵۴ در پاریس درگذشت و دکتر محمد صادق رجحان بافت‌شناس نامدار در ۱۳۹۰ در تهران فوت کرد. رفتگان نامدار ایرانی این روز هم عبارتند از اسکندر امپراتور اتیوپی (۸۷۳)، جیمز جورج فریزر انسان‌شناس (۱۳۲۰).